

3. Глазл Фридрих, Ливехуд Бернард. Динамическое развитие предприятия — пионеры и бюрократия могут стать эффективными / Перевод с немецкого. — Калуга: Духовное познание, 2000. — 264 с.

М. В. Ніконова, аспірантка,
Національний аграрний університет

ВЕКСЕЛЬНІ РОЗРАХУНКИ ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ ПІДПРИЄМСТВАМИ

В статті узагальнено економічну сутність векселя. З'ясовано основні етапи вексельної позики.

The article contains the essence of bill. The basis stages of organize bill's loan are defined.

В будь-якій економіці має місце нерівномірний розподіл грошових ресурсів між учасниками економічних відносин: одні мають в розпорядженні вільні грошові кошти, тобто заощадження, інші потребують додаткового фінансування. Це характерне для всіх основних категорій учасників економічних відносин, включаючи й підприємства різних форм власності. Однак фінансові потреби суб'єктів господарювання, як правило, перевищують їх заощадження. Це змушує їх шукати додаткові джерела позичення фінансових ресурсів.

Забезпечити ефективне вирішення даної проблеми здатний унікальний фінансовий інструмент — вексель. Адже вексельні розрахунки сприяють обмеженню потреб підприємств в готівкових та безготівкових коштах, чим, власне, і пояснюється зростання інтересу до вексельних операцій в умовах переходу України до ринкових відносин.

Чимало вчених-економістів присвятили свої праці проблемі розвитку вітчизняного вексельного обігу, зокрема А. В. Демківський¹, А. Б. Аваков², Ю. М. Лисенков³, Ю. Н. Мороз⁴, І. Є. Красько⁵, С. О. Гуткевич⁶.

В даній статті розглянуто сутність поняття «вексель»; виокремлено основні етапи організації вексельної позики підприємством; наведено переваги використання векселів порівняно з банківським кредитом.

В вітчизняній та зарубіжній літературі щодо поняття «вексель» існує декілька точок зору. Це пояснюється, насамперед, складністю век-

¹ Демківський А. В. Вексельна справа: Навч. посібник. — К.: Либідь, 2003. — 336 с.

² Вексельное обращение: теория и практика / Ред. А. Б. Аваков. — Х.: Фолио, Радиодікомпанія «Радио», 2000. — 382 с.

³ Лисенков Ю., Ляшко В. Вексель у господарському обігу. — К.: Агенція «Прес-центр», 1994. — 256 с.

⁴ Мороз Ю. Н. Вексельное дело. — К.: Наук. думка, 1996. — 510 с.

⁵ Красько И. Е., Жушман В. П., Гагин Н. В. Акции и векселя в экономическом обороте Украины. — К.: Эспада, 1999.

⁶ Гуткевич С. О. Вексель у системі цінних паперів: проблеми становлення та розвитку. — К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2004. — 120 с.

сельних відносин, а по-друге, відсутністю в чинному законодавстві України чіткого визначення поняття «вексель». Більшість науковців дають одностороннє визначення сутності векселя, приділяючи увагу простому векселеві, та нехтуючи таким його різновидом як переказний.

Ми поділяємо позицію тих науковців, які визначають вексель як грошовий борговий документ, засіб розрахунку і цінний папір, який складений у формі, визначеній законодавством України, і містить безумовну обіцянку (простий вексель) або безумовний наказ векселездатної особи заплатити іншій особі, вказаній у векселі, визначену суму грошей, у вказаний строк, у вказаному місці¹.

Головне значення векселя як провідного фінансового документа ринкової економіки полягає в прискоренні укладання ділових угод і зменшенні ризиків неплатежу, скороченні потреб у коштах оборотних фондів та прискоренні їхнього руху, усуненні банківської монополії на кредитні ресурси². Отже, цілком об'єктивно можна стверджувати, що активізація вексельного обігу може виступити вагомою альтернативою банківському кредитуванню, що в умовах дефіциту обігових коштів у підприємств, може в кінцевому результаті вплинути на зниження банківських процентних ставок.

Організація вексельної форми позичення фінансових ресурсів будь-якого підприємства має складатись з наступних етапів (див. схему 1):

1	<i>Підготовчий етап.</i> На цьому етапі передбачається встановлення підприємством кола постачальників, з якими можна розраховуватись векселями, визначення потенційного обсягу кредиторської заборгованості, яка може бути оформлена у вигляді векселів, з'ясування оптимального строку погашення векселів
2	<i>Виписування перших векселів.</i> На цьому етапі підприємству доцільно обмежитись випуском короткострокових (1—2 місячних) векселів, в протилежному випадку підприємство ризикує зіпсувати відносини з постачальниками
3	<i>Організація вторинного ринку.</i> Однак на цьому етапі у вітчизняних підприємств можуть виникнути деякі труднощі. Це пов'язане із виключенням векселів з організаційно оформлених ринків згідно з рішенням ДКЦПФР від 18 березня 2002 року № 103. Таке становище спричинило посилення непрозорості вексельного обігу та фондового ринку
4	<i>Розширення обсягів емісії векселів</i>
5	<i>Подовження строків запозичень</i>

Схема 1. Основні етапи проведення вексельної позики

¹ Сухонос В. В., Завальна Ж. В., Старинський М. В. Правове регулювання цінних паперів в Україні: Навч. посіб. / За заг. ред. канд. юрид. наук, доц. В. В. Сухоноса. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. — С. 154.

² Демківський А. В. Вексельна справа. — К.: Либідь, 2003. — С. 15.

Під час проведення програми вексельної позики, підприємство може зіткнутись із певними проблемами, зокрема: з'ясування надійності учасників вексельних відносин, забезпечення рівних можливостей доступу до інформації щодо обігу векселів всім без виключення суб'єктам вексельного обігу та достатнього рівня обізнаності у вексельному праві всіх категорій учасників вексельного обігу, здійснення експертизи щодо надійності вексельних бланків тощо.

Вирішити зазначені проблеми можна шляхом створення розгалуженої мережі спеціальних вексельних установ (СВУ) по всій території України. Ключовим принципом створення мережі СВУ має стати принцип дворівневості (див. рис. 1). Тобто на 1-ому рівні має перебувати одна СВУ. Такій установі має бути наданий статус центральної. При цьому на неї покладається відповідальність за вирішення проблем формування вітчизняного вексельного обігу та забезпечення умов активізації вексельних розрахунків. Хоча ці завдання повинні вирішуватись за участю всіх СВУ, проте успішне вирішення поставлених завдань може бути досягнуте при відповідній координації зусиль кожної з них. Статус центральної установи може бути закріплений за Центральною вексельною палатою, яка вже володіє достатнім досвідом діяльності в сфері становлення та розвитку вексельних відносин. З цією метою необхідно в законодавчому порядку регламентувати їй відповідні повноваження. На 2-ому рівні має перебувати решта СВУ. На відміну від центральної вексельної установи, спеціальні вексельні установи другого рівня покликані обслуговувати суб'єктів господарювання, надавати їм консультаційну допомогу, регулювати вексельні відносини зокрема.

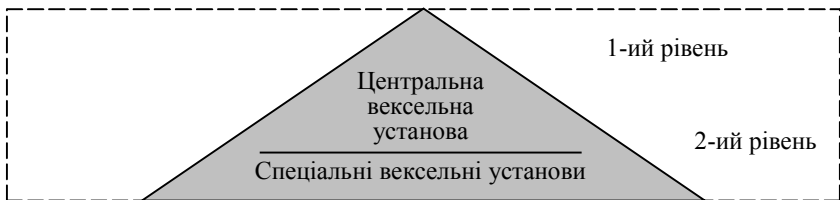

Рис. 1. Мережа спеціальних вексельних установ

ЛІТЕРАТУРА

1. Вексельное обращение: теория и практика / Ред. А. Б. Аваков. — Х.: Фолио, Радиокомпания «Радио», 2000. — 382 с.
2. Гуткевич С. О. Вексель у системі цінних паперів: проблеми становлення та розвитку. — К.: Європейський ун-т, 2004. — 120 с.
3. Демківський А. В. Вексельна справа: Навч. посібник. — К.: Либідь, 2003. — 336 с.
4. Красько І. Е., Жушман В. П., Гагин Н. В. Акции и векселя в экономическом обороте Украины. — К.: Эспада, 1999.

5. Лисенков Ю., Ляшко В. Вексель у господарському обігу. — К.: Агенція «Прес-центр», 1994. — 256 с.
6. Малюк В. М. Вексель в Україні / В. М. Малюк. — К.: Економіст, 1997. — 314 с.
7. Мороз Ю. Н. Вексельное дело. — К.: Наукова думка, 1996. — 510 с.
8. Рішення ДКЦПФР від 18.03.2002 р. № 103 «Про заборону торгівлі векселями на організаційно оформлених ринках» // Бухгалтерія. — 22 липня. — 2002. — № 30/1-2 (497). — С. 101.

I. М. Рєпіна

СУЧАСНІ БІЗНЕС-ТЕНДЕНЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Розглядаються основні тенденції в сучасному світі бізнесу та особливості функціонування підприємств за ринкових умов господарювання.

The basic tendencies in the modern world of business and feature of functioning of the enterprises in market conditions of managing are considered.

На сьогоднішній день в економічній політиці України спостерігається балансування між альтернативами: активні соціальні видатки — або активне економічне зростання. Таке балансування не може тривати довго через поступове виснаження його бази — національного виробництва. Це спонукає до пошуку концептуально нової парадигми економічної стратегії, яка б дозволила інтегрувати стійке підвищення добробуту нації та кожного громадянина — і становлення в Україні конкурентоспроможної національної економіки, яка органічно включена в глобальні економічні процеси та посідає в них гідне місце. За допомогою інструментарію, притаманного сучасній ринковій економіці, необхідно спрямувати ресурси, набуті в рамках попередньої моделі розвитку, на забезпечення випереджаючого підвищення продуктивності праці на базі поліпшення організаційної та технологічної структури національної економіки, забезпечення конкурентоспроможності національних виробництв на інноваційній основі.

Все це не можливо здійснити без з'ясування бізнес-тенденцій що притаманні сьогоденню світової економіки.

Нещодавно компанія PriceWaterhouseCoopers опублікувала свій річний глобальний звіт CEO, в якому взяли участь 1410 респондентів з 45-ти країн [2]. Серед основних тенденцій в сучасному світі бізнесу було названо:

- розвиток та посилення процесів глобалізації (58 % респондентів зазначили, що глобалізація позитивно впливає на їх бізнес);
- складність бізнесу через наявність перешкод (основними перешкодами CEO назвали: надмірне регулювання (64 %), торгові бар'є-